

# Област Видин

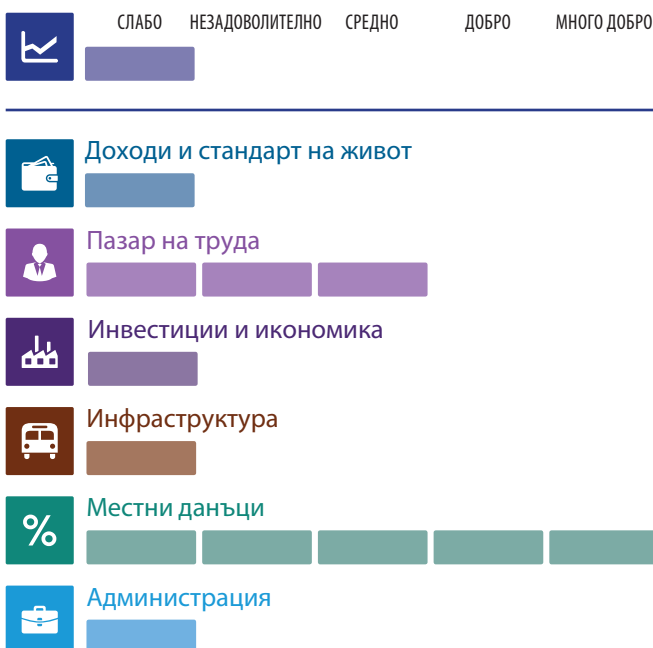
▶ Население (2020)	82 024
▶ Територия (кв.км)	3032,9
▶ Брой на населените места	140
▶ Дял на населението в градовете (%)	64,6



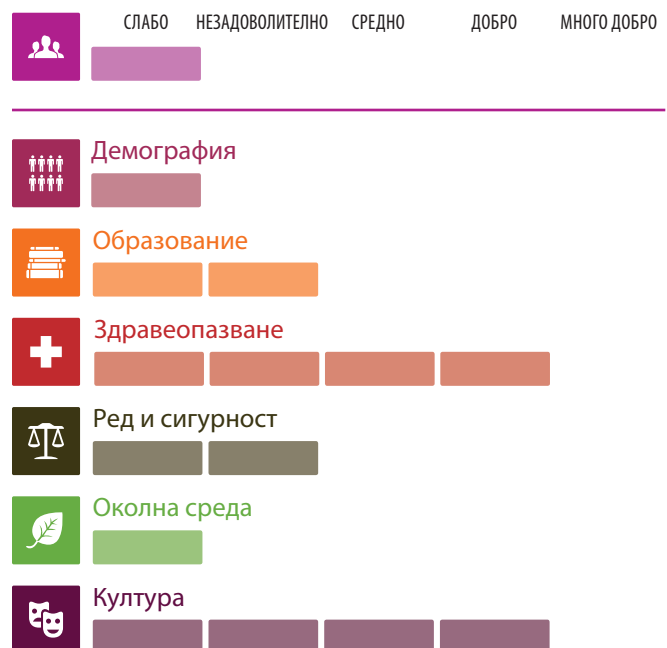
Видин е областта с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот. Намалението на заетостта и увеличението на безработица през 2020 г. не са толкова големи, колкото в останалата част на страната, но остават значително по-неблагоприятни. Инвестиционната и бизнес активност са сравнително слаби. Показателите в сферата на инфраструктурата са най-ниските в страната. Видин е областта с най-малък усреднен размер на разглежданите местни данъци през 2021 г., а Грамада е общината с най-ниски данъци не само в област Видин, но и в страната. Самооценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ са сред най-ниските в страната и през 2021 г. Прозрачността на местните администрации също се запазва изключително ниска.

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2020 г. Броят на преподавателите в основното и средното образование се повишава и през 2020 г. и за първи път от три години е по-висок от средния за страната. Броят на общопрактикуващите лекари продължава да е сравнително висок, но здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. Въпреки слабата и намаляваща натовареност на наказателните съдии в област Видин бързината на правораздаване е ниска. Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация. Представянето на област Видин в сферата на културата е добро.

## ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ



## СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ



## ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

### Доходи и стандарт на живот

Видин е областта с най-слаби показатели в сферата на доходите и стандарта на живот. Брутният вътрешен продукт на човек от населението нараства и през 2019 г. (до 8,7 хил. лв.), но през последните две десетилетия разликата със средния за страната се увеличава все повече. Работната заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение се увеличава по-бързо от средната, но също е сред най-ниските в страната (след тази в област Благоевград). Средногодишният доход на лице от домакинството през 2019 г. пък е 3,4 хил. лв. (при 6,0 хил. лв. в страната) и е най-ниският в страната.

Тези тенденции предопределят високото ниво на бедност в областта. През 2019 г. делът на населението, живеещо под националната линия на бедност, е 35,0% (при 22,6% в страната), а на населението, живеещо с материални лишения – 31,0% (при 19,9% в страната).

### Пазар на труда

Икономическата активност в областта намалява слабо през 2020 г. до 75,0% (при 73,7% в страната), но за трета поредна година се задържа на сравнително високо ниво. Намалението на заетостта и увеличението на безработица през 2020 г. не са толкова големи, колкото в останалата част на страната, но остават значително по-неблагоприятни. Коефициентът на заетост е 55,7% (при 68,5% в страната), а на безработица – 19,3% (при 5,2% в страната).

Образователната структура на работната сила продължава да се влошава през последните години. Делът на населението на възраст 25–64 години с висше образование намалява до 18% през 2020 г. (при 29% в страната), а на хората с основно и по-ниско образование се увеличава до 19% (при 17% в страната).

Предизвикателство пред местния пазар на труда остава и застаряването на населението. Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години се увеличава значително след 2013 г., но и през 2020 г. остава по-нисък от средния за страната – 65% (при 67% в страната). Това означава, че на всеки 100 души, на които им предстои да излязат от пазара на труда през следващите няколко години, съответстват 65 младежи, които ще се вляят в работната сила.

### Инвестиции и икономика

Инвестиционната и бизнес активност в област Видин са сравнително слаби и през 2019 г. Броят на предприятията спрямо населението нараства, но остава сред най-ниските в страната. Видин отбелязва най-ниски стойности (почти четири пъти по-малко от средните) при обемите на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи

(839 лв./човек при 3155 лв. в страната) и на произведената продукция (7,6 хил. лв./човек при 28,0 хил. лв. в страната). Подобна е и ситуацията по отношение на преките чуждестранни инвестиции в областта. Към края на 2019 г. те нарастват стабилно за трета поредна година до 1052 евро/човек, но все още са значително по-ниски от средните за страната (3655 евро/човек).

Стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта към 15 юни 2021 г. е близка до средната за страната. В рамките на област Видин най-много средства усвояват общините Белоградчик и Видин.

### Инфраструктура

Видин е областта с най-слаби показатели в сферата на инфраструктурата. Гъстотата на пътната и железопътната мрежа е близка до средната в страната. Делът на първокласните пътища и автомагистрала (11,6% при 18,5% в страната през 2020 г.), както и качеството на пътната настилка (28,4% в добро състояние при 41,4% в страната през 2019 г.) обаче са значително по-ниски от средните.

Достъпът на домакинствата до интернет остава нисък и дори намалява през 2020 г. до 44,8% (при 78,9% в страната). Видин е една от двете области (заедно със Смолян) без газификация.

### Местни данъци

Видин е областта с най-нисък усреднен размер на разглежданите местни данъци през 2021 г. Като цяло усредненото ниво на всички данъци в областта е по-ниско от средното за страната. Особено голяма е разликата при облагането на търговията на дребно – 4,46 лв./кв.м средно за областта (при 12,99 лв./кв.м в страната). Изключително ниско е и нивото на данъците върху превозните средства.

Грамада е общината с най-ниски данъци не само в област Видин, но и в страната.

### Администрация

Видин е и областта с най-слабо представяне на местната администрация. Самооценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ в общините от областта са сред най-ниските в страната и през 2021 г. Прозрачността на местните администрации също се запазва изключително ниска и дори намалява през последните две години до 60% (при 73% в страната). В рамките на областта най-висок резултат има община Белоградчик (93%), а най-нисък – общините Бойница и Грамада (44%).

## СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■

### Демография ■■

Видин остава областта с най-неблагоприятна демографска картина в страната и през 2020 г. Коефициентът на естествен прираст намалява бързо и достига най-ниската си стойност от  $-21,9\%$  (при  $-9,5\%$  в страната). Същевременно обаче 2020 г. е първата година от поне две десетилетия, в която областта успява да привлече население. Коефициентът на механичен прираст е  $2,1\%$ .

Продължителният период на бързо застаряване на населението се изразява и в изключително неблагоприятната възрастова зависимост в областта. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига  $251,2\%$  (при  $150,6\%$  в страната), а към това на 15–64 години –  $51,5\%$  (при  $34,1\%$  в страната).

Делът на градското население е сравнително нисък и през 2020 г., а гъстотата му – почти двойно по-малка от средната за страната.

### Образование ■■■

Представянето на област Видин в сферата на образованието е незадоволително. И през 2020 г. областта е сред тези с най-нисък коефициент на записване в V–VIII клас –  $80,8\%$  (при  $86,5\%$  в страната). Делът на второгодниците се задържа на двойно по-високо ниво от средното за страната.

Представянето на учениците от областта на националното външно оценяване по математика след VII клас е изключително слабо и през 2021 г. С  $28,4$  т. (при  $37,9$  т. в страната) областта е на предпоследно място (преди област Сливен) в страната. Представянето на зрелостниците е по-добро, но също е под средното за страната. Средният успех на матурата по български език и литература в областта е „Добър“  $4,12$  (при „Добър“  $4,21$  в страната). Делът на слабите оценки обаче е по-нисък –  $6\%$  (при  $7\%$  в страната).

Броят на преподавателите в основното и средното образование спрямо учениците се повишава и през 2020 г. и за първи път от три години е по-висок от средния за страната.

Положителни тенденции се наблюдават при висшето образование. В открития през 2017 г. филиал на Русенския университет във Видин през учебната 2020/2021 г. се обучават вече близо 450 студенти.

### Здравеопазване ■■■■■

Делът на здравноосигурените в област Видин намалява до  $91,2\%$  през 2020 г., но остава над средното ниво за страната ( $88,7\%$ ). Броят на общопрактикуващите лекари продължава да е сравнително висок, но здравеопазването в областта страда от недостиг на лекари специалисти и на легла. Броят на леглата в местните многопрофилни болници нараства през последните няколко години, но остава сравнително нисък –  $4,08$  легла на 1000 души от населението (при  $5,52$  на 1000 души в страната). Вероятно това е и причината за

сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни и през 2020 г. – 105 на 1000 души от населението (при 138 на 1000 души в страната).

Коефициентът на детска смъртност в област Видин намалява рязко през 2020 г. след значителен ръст през предходните две години и вече е  $4,2\%$  (при  $5,1\%$  в страната).

### Ред и сигурност ■■■■

Въпреки слабата и намаляваща натовареност на наказателните съдии в област Видин бързината на правораздаване е ниска и през 2020 г. Един съдия от областта разглежда средно по  $4,3$  дела месечно (при  $8,6$  дела месечно на съдия в страната), а делът на делата, приключили в 3-месечен срок, е  $88\%$  (при  $90\%$  в страната).

Видин е и сред областите с най-висока престъпност. През 2020 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността са  $12,5$  на 1000 души от населението (при  $9,9$  на 1000 души в страната). Същевременно обаче разкриваемостта им е малко по-висока от средната в страната –  $54,5\%$  (при  $52,1\%$  в страната).

### Околна среда ■■

Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата в областта остават изключително ниски и през 2019 г. Нисък е и обемът на образуваните битови отпадъци през 2018 г. –  $339$  кг/човек годишно (при  $409$  кг/човек в страната). В същото време обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, остава много малък – под  $10\%$  (при над  $71\%$  в страната).

Сравнително ниският дял на населението в градовете обяснява относително ограничения дял на свързаността с обществена канализация ( $57,9\%$  от населението при  $76,4\%$  в страната) и с пречиствателни станции за отпадъчни води ( $49,5\%$  при  $64,6\%$  в страната) през 2019 г. Все пак трябва да се отбележи големият напредък на областта след откриването на новата пречиствателна станция във Видин през октомври 2019 г. (преди това делът на свързаната с пречистване канализация е  $0,5\%$ ).

### Култура ■■■■■

И през 2020 г. представянето на област Видин в сферата на културата е добро. Пандемията и ограниченията на културните мероприятия в цялата страната се отразяват и на областта. Спадът в посещенията на музеите в областта не е толкова голям и броят им остава значително по-висок от средния за страната –  $1139$  на 1000 души от населението при  $322$  на 1000 души в страната.

Намаляването на посещенията на кината и библиотеките в областта обаче е по-голямо от средните стойности за страната, а броят им остава значително по-нисък.

## Ключови показатели за област Видин

Индикатори на икономическото развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	7926	8734	n.a.	<b>17 170</b>
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3470	3437	n.a.	<b>6013</b>
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9103	10 302	n.a.	<b>15 209</b>
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	39,0	35,0	n.a.	<b>22,6</b>
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	58,8	56,5	55,7	<b>68,5</b>
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	19,9	19,1	19,3	<b>5,2</b>
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	11,8	15,4	18,5	<b>16,9</b>
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	20,1	19,2	18,0	<b>29,2</b>
Произведена продукция (лв./човек)	6954	7649	n.a.	<b>28 027</b>
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	851	839	n.a.	<b>3155</b>
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	953	1052	n.a.	<b>3655</b>
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	61,7	63,0	44,8	<b>78,9</b>
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	38,3	28,4	n.a.	<b>41,4</b>
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	20,2	20,2	20,2	<b>17,9</b>
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)	63,0	61,9	60,2	<b>73,2</b>

Индикатори на социалното развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-16,4	-16,4	-21,9	<b>-9,5</b>
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-7,6	-7,9	2,1	<b>4,4</b>
Среден успех от матурите по БЕЛ*	4,18	4,21	4,12	<b>4,21</b>
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)*	24,6	28,7	28,4	<b>37,9</b>
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	82,9	78,9	80,8	<b>86,5</b>
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	80	88	90	<b>87</b>
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,8	92,7	91,2	<b>88,7</b>
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1432	1428	1465	<b>1727</b>
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	14,1	13,2	12,5	<b>9,9</b>
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	7,3	6,6	4,3	<b>8,6</b>
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	57,6	57,9	n.a.	<b>76,4</b>
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	339	n.a.	n.a.	<b>409</b>
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	10,0	n.a.	n.a.	<b>70,9</b>
Посещения в кината на 1000 души от населението	319	397	102	<b>190</b>
Посещения в музеите на 1000 души от населението	2141	2546	1139	<b>322</b>

\* Данните се отнасят за учебната 2020/21 година, а матурите са проведени през 2021 г.